

LUNDS ÖSTRA STADSFÖRSAMLING

NR 4 2021
NOVEMBER - JANUARI

Svenska kyrkan
LUNDS ÖSTRA STADSFÖRSAMLING

EJ UPPLYSTA GÅRDAR, EJ HUS OCH PALATS
KAN BJUDA MARIA OCH JOSEF EN PLATS.
HOS DJUREN I STALLET DE REDER EN SÄNG
AV GRÄSET, SOM VUXIT PÅ BETLEHEMS ÄNG.
EN STJÄRNA, SOM FÖRUT I RYMDEN EJ FANN
NU STRÅLAR KRING STALLET MED HIMMELENS GLANS.
SÅ TYSTA OCH STILLA STÅR DJUREN OCH SER
HUR SKAPARENS UNDER I JULNATTEN SKER.
NU TIDEN ÄR INNE. ETT BARN ÄR OSS FÖTT.
OCH RUMMET ÄR FATTIGT, MARIA ÄR TRÖTT.
SIN KÄRLEK SÅ SKYDDSLÖS GUD VÄRLDEN FÖRTROR.
SOM BARNET I KRUBBAN, HAN HÅR BLAND OSS BOR.
SVENSK PSALM 737, TEXT EVA NORBERG

Tack!

Linda Isberg, präst med placering på Sankt Hans, och som även haft ansvar för kontakten med gymnasieskolan Vipan, går vidare till Malmö pastorat som församlingsherde i Fosie. Stort tack för ditt bidrag till mångfalden i vårt arbetslag. Varmt lycka till i Malmö!

Välkommen!

Karolina Tängmark prästvigdes den 23 januari i Lunds Domkyrka och kommer verka sitt första år som präst i Lunds östra stadsförsamling. Hon kommer ha sitt kontor på Sankt Hans. Varmt välkommen till oss!

Varje år förundras jag över undret att vi har en GUD som vågat sig på födas in i världen på samma sätt som alla människor föds in i världen. Jesus var lika beroende av sina omsorgspersoner som vi är när vi föds. Beroende av att Maria och Josef förmådde föda honom, byta blöjor på honom, uppmuntra hans framsteg när han började krypa och gå, och samtidigt ängslas över att han inte skulle bränna sig på elden, ramla i vattnet eller ner från träd han klättrade i. Jesu jordiska föräldrar oroade sig troligen lika mycket för sitt barn som alla andra föräldrar gör.

På Jesu tid var utsattheten stor för nyfödda och deras mödrar, så som det kan vara i Sverige, men i synnerhet är i länder där sjukvården inte är lika utbyggd som hos oss. Flickbarn som föds idag i vissa delar av vår värld lever i en särskild utsatthet. Därför handlar ACT Svenska kyrkans julkampanj även i år om att bryta en tradition. Om att möjliggöra för flickor att gå i skolan och få växa upp innan de eventuellt gifter sig och kanske får barn. Mer om det på annan plats i bladet. Efter nära två års restriktioner så har vi under hösten börjat öppna upp, och vi planerar för att fira jul med gudstjänster och konserter som vanligt. Vi hoppas att det verkligen får bli så!

I samband med pandemin har vissa verksamheter legat i träda och andra mötesplatser har hittat sina former. Har du tankar på vad du önskar att det finns för mötesplatser till våren, så hör gärna av dig.

Med GUDs kärlek strömmande mot oss från krubban i stallet hoppas jag vi ska finna nya vägar till möten.

Med önskan om en välsignad jul och ett gott 2021.

LIS CARLANDER

församlingsherde, Lunds östra stadsförsamling

Bryt en tradition - Julinsamlingen 2021

Vi lever alla under samma himmel och har samma rättigheter. Men beroende på var vi föds, eller vilket kön vi har, ser verkligheten olika ut. Mellan första advent och Trettondedag jul pågår Act Svenska kyrkans julinsamling - för allas rätt till ett värdigt liv.

Tillsammans kan vi bryta skadliga traditioner som tvångsäktenskap, könsstympning och våld mot flickor. Traditioner är invanda seder och bruk, språk och värderingar som förs vidare från generation till generation. De skapar ofta en trygg ram runt våra liv, vilket blir extra tydligt i samband med advent, jul och Lucia. Men det finns också traditioner som är skadliga. Varje dag gifts fler än 30 000 flickor bort och fler än 10 000 flickor könsstympas.

Var tredje flicka utsätts för våld under sitt liv – bara för att hon är flicka.

Dessa traditioner måste brytas!

Könsrelaterat våld är ett strukturellt problem vars orsaker är mångbottnade, men djupt rotade åsikter och normer kring kvinnors och flickors roll i samhället är ett av grundproblemen. Våldet förekommer i alla länder, inom alla religioner och i alla samhällsklasser.

Den globala ekonomiska krisen i coronapandemins spår har skapat allt större påfrestningar på samhällen och individer. Ekonomisk stress kopplad till patriarkala strukturer är starkt bidragande orsaker till att våldet mot kvinnor och flickor ökat lavinartat under det senaste året.

Tillsammans med andra kyrkor, organisationer och tusentals frivilliga arbetar Act Svenska kyrkan för mer rättvisa samhällen, där flickor och kvinnor kan göra sina egna val i livet. Tillsammans kan vi göra skillnad.

DIN GÅVA GÖR DET MÖJLIGT!

ADVENTSMARKNADER TILL FÖRMÅN FÖR JULINSAMLINGEN 2021:

SANKT HANS KYRKLÄNGA

Första advent 28 december 11.00-13.00

SAMARBETSKYRKAN SANKT KNUT

Första advent 28 december 11.30-13.00

MARIA MAGDALENA FÖRSAMLINGSGÅRD

Första advent 28 december 11.30-13.00

Det är en ros utsprungen...

”Nu är det jul igen, och nu är det jul igen, och julen vara skall till påska. Det var inte sant och det var inte sant för där emellan kommer fasta”.

Den gamla dansvisan ger oss en god lektion i kyrkoårets teologi.

Julen varar till påsken, nej det är inte sant för där emellan kommer fastan. Fastan är påskens förberedelse, även julen har sin förberedelse, men så har det inte alltid varit.

Nu är det snart jul igen. En del kristna firar Jesu födelse den 25 december, andra gör det den 6 januari, Heliga tre konungars dag. Grovt indelat så är det våra ortodoxa syskon, den östliga delen av kristenheten, som väntar till den 6 januari.

Hur kan det ha blivit så här? När föddes Jesus egentligen? Firar vi hans födelse på rätt dag? Kan vi överhuvud veta när Jesus är född och är det speciellt intressant att ta reda på det?

Julkrubba i katolska Födelsekyrkan i Betlehem. Foto: Jan-Olof Aggedal

Födelsedagsfirande

I fornkyrkan var man inte intresserad av att fira födelsedagar, det sågs som ett hedniskt bruk och i Bibeln är det endast de gudlösa, representerade av Farao och Herodes, som firar födelsedagar. Detta är nog den största orsaken till att datumet för Jesu födelsedag inte historiskt har bevarats. I fornkyrkan firades däremot den himmelska födelsedagen, dödsdagen. Fast för Jesu del inte dödsdagen, utan uppståndelsedagen, påskdagen. Varje söndag firades som en påskdag med gudstjänst innan man gick till arbetet. För vi måste komma ihåg att vilodagen fortfarande var den judiska sabbaten, alltså lördagen. Det skulle dröja ända in på 300-talet, närmare bestämt till år 380 då kristendomen blev statsreligion i det romerska riket innan söndagen blev vilodag.

Varje söndag var en påskdag, en uppståndelsedag, och på sätt och vis är det så fortfarande, men kyrkan upptäckte snart att man glömde bort en stor del av Jesu liv och frälsningshistorien, om man bara talade om påsken under varje gudstjänst. Därför började man först att fira martyrdagar och sedan också olika Jesus-dagar med andra teman än uppståndelsen.

På det första stora kyrkomötet i Nicea år 325, först om vi inte räknar Apostlamötet år 49 i Jerusalem som ett kyrkomöte, lades embryot till vårt liturgiska år — det som vi idag benämner kyrkoår. I Nicea bestämdes att påsken skulle firas som en rörlig högtid en gång om året på första söndagen efter första fullmånen efter vårdagjämningen.

Advent

Snart fick de stora högtiderna påsk och jul sina förberedelseperioder. Fastan före påsken i 40 dagar från askonsdag till långfredag, 40 dagar därför att Israels barn vandrade 40 år genom öknen, Jesus frestades i öknen i 40 dagar, en kvinna bär sitt barn i 40 veckor om graviditeten är normal. Talet fyrtio

visar på förberedelsen till någonting nytt. Julen fick snabbt också en förberedelseperiod, advent, som betyder ankomst. Redan mot slutet av 300-talet iakttog församlingen i Antiokia en fyra veckors förberedelseperiod före Epifania, Uppenbarelse, dag. Denna förberedelseperiod hade då inte fastecharakter, utan präglades av glädjen över Jesu födelse. I slutet av 500-talet möter vi de första tydliga tecknen på en förberedelseperiod inför julen i fastans form. Konciliet i Tours år 565 ålade munkarna en daglig fasta från början av december fram till juldagen.

Under 700-talet räknade man med sex adventssöndagar varav fyra behandlade Johannes döparens liv och förkunnelse. Den andra söndagen tog upp Kristi ankomst och domen, motsvarande vår domsöndag, och den sjätte behandlade Jesu intåg i Jerusalem, motsvarande vår första söndag i advent.

Medeltida nordisk adventskalender

En av källorna till de nordiska adventstraditionerna är den svenska runstaven, en typ av evighetskalender från medeltiden. Runstaven har olika bildtecken som knyts till årets olika dagar. Första söndagen i advent infaller någon gång mellan den 27 november och den 3 december. Evangeliet berättar om Jesu intåg i Jerusalem då han hyllas med hosiannarop när han rider in i Jerusalem på en åsna.

Andersmäss - den 30 november är dagen för julfiskets start. Andreas, bror till Simon Petrus, var en av Jesu äldsta lärjungar, en yrkesfiskare från Betsaida vid Galileiska sjön. Bildtecknet på runstaven för denna dag är en fiskkrok. Eftersom adventstiden är en fasteperiod äts mycket fisk. Därför äts även fastemat i många hem på julafton, lutfisk och gröt.

Sankt Nikolaus, barnens biskop och skyddspatron samt sjömannens helgon och beskyddare, firas den 6 december. Enligt traditionen föddes han mellan åren 240 – 245 och blev biskop i Myra i det nuvarande Turkiet. Tidpunkten för hans död anges till den 6 december. Bildtecknet på runstaven är en biskopsstav, kräkla, eller ett ankare.

Den 9 december är **jungfru Marias mors dag**, Annas dag. Denna dag bör lutfisken läggas i blöt om den ska bli färdig till julafton.

Luciadagen, den 13 december, är på runstaven markerad med ett brinnande bål. Lussenatten ansågs som årets längsta natt enligt den gamla julianska kalendern. Lucia föddes år 283 på den italienska ön Sicilien och helgonförklarades efter att hon blivit mördad då hon vägrade att gifta sig med en man som inte delade hennes kristna tro. Hon försvarade rätten till sin kropp och sina egna livsval. Tidigt på morgon klockan sex, i svinottan, skulle julgrisen slaktas.

Sankt Tomasdagen, den 21 december, är julfridens första dag, symboliseras av två korslagda grankvistar på runstaven. Dessa syftar på julruskorna, jul-stängerna som restes utanför husen och var julgranens förelöpare. Allt tungt arbete skulle upphöra denna dag och fåglarnas kärve skulle sättas ut.

Tidigt firade församlingarna i Jerusalem och Konstantinopel en Mariafest på söndagen före jul. Festen är skriftligen belagd från år 430 med orden ”som sed är”, varför den i alla fall borde ha förekommit ett tag.

Sedan år 1986 är fjärde söndagen i advent i Svenska kyrkan just en Mariadag.

Som sed är

Julafton, är den sista dagen under julens förberedelse-tid. Fastemat skulle ätas även denna dag och doppet i grytan blev ett sätt att kringgå köttförbudet. Att datera Jesu födelse är svårt och blir lätt rörigt när man försöka tränga in i hur

kyrkofäderna resonerade.

Generellt kan vi notera följande:

Omkring år 200 presenterades en rad uträkningar, som i allmänhet förlade Jesu födelse till våren, den 18 och 19 april eller 20 och 29 maj.

Ett tidigt vittnesbörd gav Hippolytos av Rom i sin kommentar till Danielsboken där han angav Jesu födelse till onsdagen den 25 december år 4 före vår tideräkning och hans död till den 25 mars år 29. Även Tertullianus anger Jesu dödsdag till den 25 mars. För de fromma fäderna var det avgörande att Jesu födelse och dödsdag inföll på samma datum i månaden. Med utgångspunkt i Guds fullkomlighet och harmoni sökte och fann man nämligen en parallellitet mellan skapelsen i det gamla förbundet och nyskapelsen i det nya. Vårdagjämningen, som enligt den julianska kalendern, inföll den 25 mars, måste enligt detta symboliska sätt att tänka ha varit den första skapelsedagen. När Gud skapade dagen och natten måste Gud för sin fullkomlighets skull ha delat lika mellan ljuset och mörkret.

Med samma resonemang kom man i Östkyrkan fram till den 6 januari, som Jesu födelsedag. Hela tidsschemat fick där en förskjutning på tretton dagar, eftersom man i öst förlade skapelsens första dag till den 6 april.

En rad framställningar anger som förklaring till införandet av den 25 december som Jesu födelsedag att de kristna av strategiska skäl ville kristna dels den romerska saturnaliefesten, som firades till guden Saturnus ära och som pågick mellan den 17 och 23 december, dels sol invictus-festen den 25 december som var kulmen på den romerska solkulten.

I Östkyrkan är det inte i första hand Jesu födelse som uppmärksammas som historisk händelse utan gudsuppenbarelsen och inkarnationens mysterium, ”ordet blev kött och tog sin boning bland oss”. Därför spelar de tre kungarnas besök stor roll.

Tre kungar

I den syriska traditionen talas om tolv stjärntydare, som representerar hela mänskligheten. Det står nämligen inte i Matteusevangeliet hur många de är. Origenes var den första som talade om tre, troligen för att de har med sig tre gåvor. Att de var kungar och inte magiker hävdades först av Tertullianus, men inte förrän på 500-talet namnges de till Caspar, Melkior och Balthasar.

I de julspele som började uppföras på medeltiden i samband med julens midnattsmässa tolkades kungarnas roller enligt följande:

Kungarna representerade människolivets olika åldrar och hela den då kända jordkretsen, Afrika, Asien och Europa. Melkior, som bar fram guld, var en gammal man vars namn betyder ”ljusets konung”. Han var arab och enligt vissa traditioner kung av Saba, ättling till Noas son Sem och därför representant för semiterna. Balthasar, vars namn betyder ”skattens herre”, var i medelåldern. Han frambar myrran, begravningskryddan, som profetia om Jesu lidande och död. Caspar, vars namn betyder ”glans”, var en yngling, enligt traditionen endast 15 år gammal. Han frambar rökelsen som en hyllning till Jesu gudomlighet. Om vi tittar på våra julkrubbor så har ofta de tre vise männen olika hudfärg därför att de anses representera jordens alla folk.

Naturligtvis firades flera gudstjänster under juletiden. Redan omkring år 100 finns vittnesbörd om tidig mässa. Från 300-talet började vallfärderna ta fart till Betlehem, det var naturligtvis här man skulle fira jul.

Viktigast i allt juleri är ändå svaret på frågan som Hjalmar Gullberg låter Josef ställa i dikten ”Den heliga natten”: Jag heter Josef och är timmerman, men gossen som hon gav mig, vem är han?

/Kristina Lindström

Foto: Jan-Olof Aggedal

Julens kalendarium

Maria Magdalena kyrka

Första söndagen i Advent

10.00 Högmässa

Maria Magdalena-kören och Ungdomskören Con Dios.
Sara Lindvall, flöjt och Rasmus Andersson, trumpet.

Andra söndagen i Advent

10.00 Högmässa

Advents och julsånger med
Aina Ehinger, piano och Rakel Roman, sång.

Lördag 11 december

15.30 och 16.45 Luciakonsert

Lucia- och julsånger med kyrkans samtliga
barn- och ungdomskörer.

Jonas Tuveesson, bas, Anna Nyberg, flöjt,
Helena Agrell, diktläsning.

Makiko Nakamura-Ottosson, dirigent och piano.
Biljetter delas ut gratis på expeditionen från
28 november i Maria Magdalena kyrka.

Tredje söndagen i Advent

10.00 Högmässa

Advents-och julsånger med Herta Storlind,
Elsa Storlind, Isa Bengzon och Sara Rävås.

Tisdag 14 december 19.00

Julkonsert

Advents-och julsånger och musik med stråkkvartett,
Maria Magdalenakören med solister;

Julstråkkvartett:

Lena Kahl Asketorp och Birgitta Guth, violin;

Göran Asketorp, viola; Sylvia Hedström Åström, cello;

Lis Carlander, diktläsning;

Makiko Nakamura-Ottosson, körledning och piano

Fredag 17 december 19.00 och

Lördag 18 december 16.00

Konsert med Lunds universitets brassband

Julens allra bästa och mest stämningsfulla låtar.

Mässing klingande julstämning.

Roger Andersson, dirigent

Carl-Johan "Pocket" Cederberg, konferencier

Fjärde söndagen i Advent

10.00 Högmässa

Julafton

10.00 Samling vid julkrubban

Vi samlas vid julkrubban för att lyssna
till julens glada budskap.

23.30 Midnattsmässa

Med ljus och värme hälsar vi julen välkommen.

Annandag jul, 26 december

10.00 Högmässa

Nyårsafton

16.00 Nyårsbön

Söndagen efter nyår, 2 januari

10.00 Högmässa

Trettondedag jul, 6 januari

10.00 Högmässa

Första söndagen

efter Trettondedagen, 9 januari

10.00 Högmässa

Stora Råby kyrka

Lördag 27 november

18.00 Helgmålsbön

Söndag 5 december

16.00 och 18.00 Julkonserter med Okta Vera

Okta Vera framför jullåtar i klassiska arrangemang
blandat med folkvisor och carols.

Lördag 11 december

18.00 Helgmålsbön

Lördag 19 december

18.00 Helgmålsbön

Juldagen

07.00 Julotta

Josefine Andersson, mezzosopran,

Lars Nilsson, flygelhorn.

Nyårsdagen

18.00 Fredsmässa

Samarbetskyrkan Sankt Knut

Fredag 26 november

16.00 Jul på Linero

S:t Knuts sångkvartett.

Första söndagen i Advent

10.00 Högmässa

S:t Knuts vokalensemble, Lars Nilsson, flygelhorn.

Andra söndagen i Advent

10.00 Högmässa med barnkyrka

Torsdag 9 december

16.30 Knatte-Lucia

Ett mysigt luciafirande för hela familjen.

Tredje söndagen i Advent

10.00 Högmässa

S:t Knuts vokalensemble.

11.30 Workshop kring Lucia och att bryta en tradition

Måndag 13 december

18.00 Luciagudstjänst

"Ljusglintar i decembermörkret" Luciakonsert med
barnkörerna Stjärnorna och Sångfåglarna

Onsdag 15 december

18.00 Julmusik

S:t Knuts vokalensemble,
Josefine Andersson, mezzosopran.

Lördag 18 december

18.00 Julkonsert med Vox Feminea

Fjärde söndagen i Advent

10.00 Högmässa med barnkyrka

Julafton

11.00 Julbön med små och stora

Vi lyssnar till julens glada budskap vid julkrubban.
ca 12.00 Julfirande med julgröt, lekar och sång.

Annandag jul, 26 december

10.00 Högmässa

Söndagen efter nyår, 2 januari

10.00 Högmässa

Trettondedag jul, 6 januari

19.00 "Guds födelses fest"

Gudstjänst på Trettondedagen. S:t Knuts vokalensemble.

Första söndagen efter Trettondedagen, 9 januari

10.00 Högmässa

Sankt Hans kyrka

Första söndagen i Advent

10.00 Mässa med små och stora

14.00 Vi sjunger i Advent

Sankt Hans kören och Fäladskören under ledning
av Albina Veisland och Helén Isacson

Andra söndagen i Advent

10.00 Högmässa

Lördag 11 december 15.00

Konsert med Kulturskolans brassband

Tredje söndagen i Advent

10.00 Mässa med små och stora

Lucia och barnkörer medverkar

Fjärde söndagen i Advent

10.00 Högmässa

16.00 Julkonsert

Bachs kantat "Nun komm der Heiden Heiland" BWV
61. Solister, kör och kammarensemble.

Julafton

10.00 Samling vid julkrubban

Vi samlas vid julkrubban för att lyssna
till julens glada budskap.

14.00 Julbön

23.30 Julnattsmässa

Med ljus och värme hälsar vi julen välkommen.

Annandag jul, 26 december

10.00 Högmässa

Söndagen efter nyår, 2 januari

10.00 Högmässa

Trettondedag jul, 6 januari

10.00 Mässa med små och stora

Första söndagen

efter Trettondedagen, 9 januari

10.00 Högmässa

Stora Råby kyrka
Stora Råby byaväg 7
224 80 Lund

Maria Magdalena kyrka
Flygelvägen 1
224 72 Lund

Sankt Hans kyrka
Fäladstorget 32
226 47 Lund

Samarbetskyrkan Sankt Knut
Samarbetskyrka med EFS
Linero Torg 12
224 76 Lund

Start av vårterminen

Vårens verksamheter i Lunds östra stadsförsamling startar oftast v4 med vissa undantag. För närmare information se våra affischer och hemsida.

Enskilt samtal

Ibland behöver man samtala med någon om livet. Välkommen att ta kontakt med någon av våra präster och diakoner. De har tystnadsplikt.

Vill du engagera dig ideellt?

Ideella medarbetare bär upp vår församlings verksamhet. Du har möjlighet att bidra i t ex läxhjälp, barnkyrka, stickcafé, språkcafé, pysselgrupp och scouter. Vill Du vara gudstjänstvärd eller kanske hålla föredrag? Kontakta någon av våra diakoner, som kan slussa dig till rätt kontaktperson.

Vad kan den kristna tron betyda i ditt liv och din vardag?

Tankar om den kommande söndagens texter och tema finns på vår hemsida.

Följ gärna "Tankar inför helgen":

<https://www.svenskakyrkan.se/lunds-ostra-stadsforsamling/tankar-infor-helgen>

Kontakt:

Expedition: 046-71 87 85 (09.00–15.00)

Hemsida: www.svenskakyrkan.se/lundsostrastadsforsamling

E-post: lund.ostrastads.forsamling@svenskakyrkan.se

Facebook: www.facebook.com/lundsostrastadsforsamling

KYRKGUIDEN

Ladda ner "kyrkguiden" på din telefon så får du veta vad som händer inom Svenska kyrkan.

Ett informationsmagasin från Svenska kyrkan, Lunds östra stadsförsamling som delas ut fyra gånger per år. Delas ut av PostNord som samhällsinformation.

Ansvarig utgivare: Lis Carlander. Kyrkfoto: Kennet Ruona. Foton och illustrationer: IKON.

Omslagsbild: Shutterstock

Lunds östra stadsförsamling samarbetar med **sensus**